

Voorkom witwassen en financieren van terrorisme

Top 5 Wwft-risico's

Wat er moet gebeuren bij bepaalde risico's hangt af van het soort praktijk en de branches waarin de cliënten actief zijn. Het grootste risico is dat het kantoor geen eigen risicobeleid heeft waarin concreet is vastgelegd wat er gedaan moet worden bij bepaalde risico's. Hieronder de top 5 van belangrijkste risico's met als toegift een 'tip' top 3.

TEKST Lex van Almelo | BEELD okapi.nl

1 TE OPPERVLAKKIG CLIËNTENONDERZOEK

Soms is de cliënt kennen en weten wie het voor het zeggen heeft bij de rechtspersoon niet voldoende. Volgens artikel 8 Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) moet je een verscherpt cliëntenonderzoek uitvoeren als een hoger risico op witwassen of financieren van terrorisme voortvloeit uit de aard van de zakelijke relatie of transactie, of uit het land waar de cliënt woont of gevestigd is.

Jeroen van der Weele (notaris bij Hak Rein Vos): 'Wat een hoger risico is, moet je zo veel mogelijk uitwerken in het risicobeleid. Wat doe je bijvoorbeeld als iemand uit Maastricht naar Lelystad komt om een bv op te richten? Waarom doet hij dat? Waarom bij mij?'

In het risicoprotocol moet ook staan wat het verscherpte onderzoek inhoudt. Dat kán het raadplegen van openbare bronnen zijn, zoals de Kamer van Koophandel, CompanyInfo en Google. 'Je moet iets extra's doen vergeleken bij wat je normaal doet. Dus een cliënt googelen, is niet genoeg als je dat altijd al doet', zegt Van der Weele.

‘Kijk naar de hele context; context is alles’

2 POLITICALLY EXPOSED PERSONS

Politically Exposed Persons (PEP's; in goed Nederlands: politiek prominente personen) zijn een reden voor verscherpt cliëntenonderzoek. Denk bij PEP's niet alleen aan staats-hoofden van bananenrepublieken. Die kom je hooguit een enkele keer tegen op een randstedelijk kantoor. 'Elk kantoor heeft met PEP's te maken. Als bijvoorbeeld een Tweede Kamerlid zijn huis verkoopt, doet hij dat bij een klein, middelgroot of groot kantoor', zegt Birgit Snijder-Kuipers, universitair docent in Groningen, kandidaat-notaris bij De Brauw Blackstone Westbroek en auditor bij de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB). Wat je precies moet doen als een staatshoofd of andere PEP zich meldt als klant, hangt van het beleid af en wie het concreet is. Zo vraagt een staatshoofd uit een risicoland om meer en intensiever onderzoek, zegt Snijder-Kuipers. Ondanks de ministerieplicht heeft de (kandidaat- of toegevoegd) notaris enige beleidsvrijheid, omdat hij moet beoordelen of de dienstverlening bijvoorbeeld in strijd is met het recht of de openbare orde. 'Maar als je op basis van jouw analyse een verband met witwassen ziet, dan moet je dienst weigeren', zegt Snijder-Kuipers.

3 BEKENDE CLIËNTEN

Notarissen die geen onderzoek hebben gedaan, zeggen nogal eens dat zij hun cliënt al jaren kennen. Maar dan nog kan het vreemd zijn dat deze cliënt binnen twee weken tijd drie bv's opricht. De notaris moet de cliënt tijdens de duur van de zakelijke relatie blijven volgen. Jeroen van der Weele: 'Blijven de risico's na het cliëntenonderzoek aan het begin van de pijplijn hetzelfde? Dat moet je het in de gaten blijven houden totdat de handtekening onder akte staat. Als de klant bijvoorbeeld zegt: "By the way, iemand anders wordt de oprichter", moet je vragen waarom hij dat niet eerder heeft

gezegd, waarom dat nu pas bekend is, wie die andere meneer dan is ...'

4 KEUZES NIET GEDOCUMENTEERD

Behalve inzicht hebben in de zeggenschapsstructuur van de rechtspersoon en de identiteit van de cliënt moet de notaris onderzoeken waar het geld vandaan komt. Dat komt neer op doorvragen. Als een twintigjarige bijvoorbeeld zegt dat hij 6 miljoen euro heeft gespaard. Hoe dan? Vraag om bewijsstukken uit betrouwbare bron, zoals aangiften inkomsten- of erfbelasting. Als het geld op de spaarrekening stond, dan heeft hij er belasting over moeten betalen, zegt Birgit Snijder-Kuipers. Als een bv wordt verkocht voor 1 euro, vraag dan om een onderbouwing, bijvoorbeeld een complete jaarrekening of een accountantsverklaring. Stop deze stukken in het (digitale) dossier. Want je moet alle keuzes kunnen verantwoorden tegenover de auditor en toezichthouder.

Hoe ver je moet gaan met het onderzoeken van de cliënt en de transactie hangt af van de risico's en de stappen die je hebt beschreven in het beleid, zegt Jeroen van der Weele. 'Maar kijk naar de hele context; context is alles.'

5 NIET OF TE LAAT MELDEN

Jeroen van der Weele: 'Een klacht of boete van het Bureau Financieel Toezicht (BFT) is ook een risico. Ik denk dat notarissen meer zouden kunnen melden dan zij nu doen.' Je moet al een melding doen bij de FIU-Nederland als je een transactie ongebruikelijk vindt en vermoedt dat die kan samenhangen met witwassen of financieren van terrorisme. De melddrempel in Nederland is veel lager dan in de landen om ons heen, waar je alleen verdachte transacties moet melden. Tegenover het nadeel dat je in Nederland eerder het ambtsgeheim moet schenden, staat het voordeel dat de FIU bepaalt of een transactie

verdacht is. Dat hoeft je als notaris dus niet te doen. Wanneer je te goeder trouw meldt, ben je gevrijwaard van straf- en civielrechtelijke aansprakelijkheid. Als je niet (tijdig) meldt, ben je daarentegen tucht- en strafrechtelijk aansprakelijk. ■

TIP TOP 3

Op grond van wat zij leest, hoort en ziet, komt Birgit Snijder-Kuipers tot de volgende tips.

1. Verantwoorde keuzes

Maak concreet in het beleid wanneer je op welke wijze moet doorvragen en wanneer je wat precies doet. Geef in het beleid aan waarop je jouw keuzes baseert en welke gevolgen die hebben. Het is belangrijk dat je een beleid kunt laten zien en dat je jouw keuzes kunt rechtvaardigen tegenover de toezichthouder of auditor.

2. Bij twijfel doorvragen

Als je bij jezelf merkt dat je twijfelt of je een zaak zult aannemen of een transactie zult uitvoeren en de neiging hebt bevestiging te zoeken om iets wel te doen, vraag je dan af of je wel moet meewerken. Vraag dan door en wees terughoudend met het zoeken naar argumenten om het toch te doen.

3. Melden hoort erbij

Notarissen vinden het vervelend om ongebruikelijke transacties te melden, omdat dit kan leiden tot vervolging van de cliënt. Maar volgens Birgit Snijder-Kuipers moet je gewoon melden als dat nodig is: 'Melden is gewoon een deel van ons werk.'